

Sygnatura akt XVIII C 2221/16

(...), dnia 7 września 2016 r.

WYROK ZAOCZNY W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

(...), dnia 7 września 2016 r.

Sąd Rejonowy dla Łodzi-Śródmieścia w Łodzi XVIII Wydział Cywilny w następującym składzie:

Przewodniczący: SSR Krzysztof Kurosz

Protokolant: Magdalena Skonieczka

po rozpoznaniu w dniu 7 września 2016 r. w Łodzi na rozprawie

sprawy z powództwa (...) Spółka Akcyjna z siedzibą w W.

przeciwko S. K.

- o zapłatę 1733,00 zł

1. zasądza od S. K. na rzecz (...) Spółka Akcyjna z siedzibą w W. kwotę 1.145,00 zł (tysiąca stu czterdziestu pięciu złotych) z odsetkami ustawowymi od dnia 9 grudnia 2015 r. do dnia 31 grudnia 2015 r. i odsetkami ustawowymi za opóźnienie od tej kwoty od dnia 1 stycznia 2016 r. do dnia zapłaty, jak również kwotę 427,00 zł (czterystu dwudziestu siedmiu złotych) tytułem zwrotu kosztów procesu;
2. oddala powództwo w pozostałym zakresie;
3. nadaje wyrokowi w punkcie 1 rygor natychmiastowej wykonalności.

UZASADNIENIE

W pozwie z dnia 10 grudnia 2015 r. powód (...) Spółka Akcyjna z siedzibą w W. wniosła o zasądzenie od pozwanego S. K. kwoty 1.733 zł z ustawowymi odsetkami od dnia wniesienia pozwu do dnia zapłaty oraz o zwrot kosztów procesu według norm przepisanych. W uzasadnieniu wskazano, że dochodzona kwota wynika z umowy pożyczki gotówkowej.

/pozew – k. 2-3/

Pozwany nie stawił się na rozprawie i nie zajął stanowiska w sprawie. Sąd uwzględnił powództwo w części, wydając wyrok zaoczny.

/wyrok k. 35/

Sąd Rejonowy ustalił, co następuje:

(...) Spółka Akcyjna z siedzibą w W. prowadzi działalność gospodarczą m.in. w zakresie udzielania pożyczek.

Bezsporne

W dniu 5 sierpnia 2015 roku pozwany – jako konsument – zawarł z (...) Spółką Akcyjną z siedzibą w W. – jako przedsiębiorcą – umowę pożyczki gotówkowej na okres 7 miesięcy od daty wypłaty pożyczki. Kwota na jaką opiewała umowa pożyczki wynosiła 1.100 zł. Pozwany miał zwrócić pożyczkodawcy kwotę 1.595 zł, z czego 390 zł stanowiła

opłata przygotowawcza, a 15 zł miesięcznie - opłata administracyjna za udzielenie pożyczki. Pożyczka była rozłożona na 7 miesięcznych rat. Termin spłaty ostatniej raty przypadał na dzień 5 marca 2016 r. Pożyczka była nieoprocentowana.

/Umowa k. 16 – 22 i harmonogram k. 23/

W dniu 25 listopada 2015 roku powód wysłał do pozwanego zawiadomienie o wypowiedzeniu umowy i wezwał go do zapłaty kwoty 1.772,63, obejmującej kapitał 1.100,00 zł + 390 zł opłata przygotowawcza + 45 zł opłata administracyjna + 198 zł opłaty za monit i wezwania + 1,19 zł tytułem odsetek od zadłużenia przeterminowanego.

/Dowód: pismo k. 27; dowód nadania k. 28/

Sąd zważył, co następuje:

Powództwo jest częściowo zasadne (niezasadne w zakresie kwoty 390 zł tytułem opłaty przygotowawczej i 123 zł tytułem kosztów przygotowania i wysyłki monitu, wezwania do zapłaty oraz 75 zł tytułem kosztów skierowania sprawy do postępowania egzekucyjnego).

Jak stanowi art. 720 i nast. k.c., przez umowę pożyczki dający pożyczkę zobowiązuje się przenieść na własność biorącego określoną ilość pieniędzy albo rzeczy oznaczonych tylko co do gatunku, a biorący zobowiązuje się zwrócić tę samą ilość pieniędzy albo tę samą ilość rzeczy tego samego gatunku i tej samej jakości. Zawarta umowa stanowi tzw. umowę konsumencką. Umowa pożyczki, której wartość przenosi pięćset złotych, powinna być stwierdzona pismem.

W niniejszej sprawie strony zawarły na piśmie umowę pożyczki. Faktem jest, iż obowiązek zwrotu pożyczki zależy od wykonania przez dającego pożyczkę własnego zobowiązania. Powód wykazał (poprzez niezaprzeczone przez pozwanego twierdzenie), że dający pożyczkę wykonał swoją część umowy poprzez przeniesienie na własność pozwanej określonej ilości pieniędzy.

W takiej zaś sytuacji powstaje obowiązek zwrotu pożyczki przez biorącego pożyczkę. Brak jest natomiast dowodu na zwrot pożyczki przez pozwanego. Pozwany w toku rozprawy nie zakwestionował wysokości dochodzonej należności głównej wraz z odsetkami. Zgromadzony w sprawie materiał dowodowy nie dostarczył dowodów na wywiązanie się przez pożyczkobiorcę z warunków umowy, zatem w tej sytuacji nie budzi wątpliwości, że na pozwanym ciąży obowiązek zwrotu kwoty pożyczki w wysokości 1.145 zł

Wobec powyższego uzasadnione jest roszczenie powoda o zwrot udzielonej pożyczki w części niespłaconej (1.100 zł kapitał) oraz opłaty administracyjnej, naliczanej za każdy miesiąc w wysokości 15 zł (łącznie 105 zł) i pełniące faktycznie funkcję taką jak odsetki – opłatę za korzystanie z kapitału. Niezasadne było jednak 390 zł tytułem opłaty przygotowawczej oraz 123 zł tytułem opłat windykacyjnych i 75 zł tytułem opłat związanych ze skierowaniem sprawy do postępowania egzekucyjnego (1.733 zł – 390 zł – 123 zł – 75 zł = 1.145 zł).

Powód wniósł jednak o zasądzenie na jego rzecz opłaty przygotowawczej w kwocie 390,00 zł oraz kosztów przygotowania i wysyłki monitu oraz wezwań w łącznej wysokości 123 zł i pozostałych kosztów 75 zł. W umowie wskazał, że opłata przygotowawcza stanowi poniesione przez pożyczkodawcę koszty czynności związanych z przygotowaniem pożyczki, w tym m.in. koszty obsługi, dostarczenia i podpisania pożyczki u klienta. Z kolei opłata administracyjna obejmuje czynności związane z zarządzaniem kontem umowy pożyczki, monitorowaniem terminowości obsługi pożyczki, obsługą wniosków klienta i telefoniczny z nim kontakt. Natomiast wysokość i uprawnienie do pobierania opłat windykacyjnych za prowadzone działania określił w pkt 13 umowy.

Konstrukcja wyroku zaocznego (art. 339 § 1 k.p.c. nie oznacza, że Sąd zwolniony jest z zastosowania przepisów prawa materialnego. Zgodnie z art. 339 § 1 k.p.c., jeżeli pozwany nie stawił się na posiedzenie wyznaczone na rozprawę albo mimo stawienia się nie bierze udziału w rozprawie, Sąd wyda wyrok zaoczny, zaś zgodnie z § 2 w tym wypadku przyjmuje się za prawdziwe twierdzenie powoda o okolicznościach faktycznych przytoczonych w pozwie lub w pismach

procesowych doręczonych pozwanemu przed rozprawą, chyba że budzą one uzasadnione wątpliwości albo zostały przytoczone w celu obejścia prawa.

Sąd stoi na stanowisku, iż zastrzeżenie wyżej wymienionej opłaty obejmującej powództwo w oddalonej części, jest w istocie próbą obejścia przepisów o odsetkach maksymalnych i okoliczność tą Sąd musiał uwzględnić z urzędu. Opłata ta zastrzeżona była w wysokości odpowiadającej 35 % kwoty pożyczki przekazanej pozwanemu do wypłaty. Dokonując analizy treści umowy, Sąd ustalił, że pożyczkodawca stosuje zabieg wprowadzenia dodatkowej opłaty, pomimo, że formalnie ogranicza wysokość odsetek kapitałowych do poziomu zgodnego z treścią art. 359 § 2¹ k.c. Pożyczkodawca podjął próbę obejścia ww. przepisu poprzez zastosowanie zawyżonych opłat za tzw. szeroko pojęte administrowanie pożyczką, co znajduje odzwierciedlenie w znacznie przekraczającej odsetki maksymalne rzeczywistej wysokości opłat. Mając na względzie, że w niniejszym przypadku mamy do czynienia z obrotem konsumenckim, taki zabieg prowadzi do naruszenia interesów konsumenta. Zastrzeżenie takich opłat, zmierzające do obejścia przepisów o odsetkach maksymalnych jest niedopuszczalne (art. 359 § 2¹ k.c.), a zatem jako sprzeczne z ustawą – nieważne (art. 58 § 1 k.c.). Są to normalne koszty prowadzenia przedsiębiorstwa w zakresie usług rynku finansowego i jako takie muszą być brane pod uwagę przez przedsiębiorców w ogólnym rachunku ekonomicznym. Pogląd o sposobie obejścia przepisów o odsetkach maksymalnych został zresztą wyrażony w orzeczeniu Sądu Apelacyjnego w Katowicach z dnia 25 lutego 2015 r. w sprawie V ACa 622/14 (portal Orzeczeń Sądu Apelacyjnego w Katowicach). Sąd w niniejszej sprawie w pełni podziela pogląd wyrażony w przytoczonym orzeczeniu, iż postanowienia umowne, wprowadzające obok odsetek maksymalnych wygórowaną prowizję (opłaty), nie mogą wyłączać ani ograniczać przepisów o odsetkach maksymalnych.

Już tylko na marginesie wskazać należy, że wszelkie opłaty i prowizje pobierane przez pożyczkobiorcę powinny wyrównywać rzeczywiste koszty poniesione przez niego w związku z podjęciem danej czynności i nie powinny być rażąco wysoko dla konsumenta. W innym przypadku (tzn. przy uznaniu pełnej dowolności zastrzegania opłat i prowizji) przepis o odsetkach maksymalnych w ogóle nie miałby żadnego znaczenia, skoro każdy mógłby udzielić pożyczki formalnie oprocentowanej według skali 0% wraz z dowolną prowizją (np. w wysokości 100 krotnie przewyższającej wysokość pożyczki).

Rzecz zatem polega na porównaniu kwoty pożyczki, oprocentowania i wysokości dodatkowych opłat i prowizji oraz zbadania, czy są one uzasadnione.

Jak już zostało wskazane – wysokość kwoty zastrzeżonej w umowie z tego tytułu – 390 zł – nie przeszła opisanego powyżej testu, co wskazuje, że jej zastrzeżenie stanowiło niedozwoloną próbę obejścia przepisów o odsetkach maksymalnych.

Inaczej należało ocenić jednorazową opłatę administracyjną w wysokości 45 zł. Jej niewielka nominalnie wysokość wskazuje, iż jej zastrzeżenie nie służyło obejściu przepisów o maksymalnych odsetkach umownych. Jako dopuszczalne uznano zastrzeżenie opłaty administracyjnej w kwocie 15 zł miesięcznie – pełniącej taką samą funkcję jak odsetki – opłaty za korzystanie z kapitału.

Jeśli chodzi o kwestię opłat za przekazanie do postępowania windykacyjnego oraz kosztów wezwań i monitów, to podkreślić należy, iż w sprawie III Ca 1714/15 Sąd Okręgowy w Łodzi wyraźnie dopuścił badanie kwestii abuzywności również w ramach konstrukcji wyroku zaocznego.

Z tych względów do zawartej przez strony umowy mają zastosowanie przepisy dotyczące „niedozwolonych postanowień umownych” (art. 385¹ – 385⁴ k.c.). Zgodnie

z treścią art. 385¹ § 1 k.c. postanowienia umowy niezgodnione indywidualnie z konsumentem nie wiążą go, jeżeli kształtują jego prawa i obowiązki w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami, rażąco naruszając jego interesy. Wymienione w treści art. 385³ k.c. niedozwolone postanowienia umowne mają wyłącznie charakter przykładowy, stanowiąc swoistą regułę interpretacyjną ułatwiającą stosowanie art. 385¹ k.c.

W ocenie Sądu zastrzeżenie w pkt 13 umowy kwoty 123 zł kosztów przygotowania i wysyłki monitu oraz wezwań, a także przekazania sprawy do postępowania windykacyjnego (75 zł) jest sprzeczne z dobrymi obyczajami i rażąco narusza interesy konsumenta, co pozwala na przyjęcie, iż jest to klauzula abuzywna. Opłata ta jest rażąco wygórowana i właściwie nie wiadomo za co jest zastrzeżona. Zastrzeżenie jej w takiej wysokości nie ma żadnego uzasadnienia w rzeczywistej wysokości opłat, ponoszonych zwykle za takie czynności (jeżeli już dopuścić jakieś koszty administracyjne).

Powód nie udowodnił przy tym, iż postanowienie umowne ujęte w § 3 regulaminu było z pozwanym uzgodnione indywidualnie (art. 385¹ § 3 i 4 k.c.). W rozważanym wypadku postanowienie to nie wiąże zatem pozwanej z uwagi na treść art. 385¹ § 1 k.c.

Postanowienie o treści podobnej do zakwestionowanego postanowienia zostało uznane za niedozwolone wyrokiem Sądu Okręgowego w Warszawie – Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów z dnia 9 października 2006 roku, sygn. akt XVII Amc 101/05, a do rejestru niedozwolonych postanowień wzorców umowy wpisane w dniu 3 stycznia 2007 roku pod numerem 978. W sprawie z powództwa Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów przeciwko (...) Sp. z o.o. z siedzibą w K., Sąd uznał za niedozwolone i zakazał stosowania postanowienia w brzmieniu: „Opłaty dodatkowe, które ponosi Zleceniodawca: - (...)

- za przyznanie okresu karencji w spłacie rat na 1 miesiąc – 50 PLN
- za przyznanie okresu karencji w spłacie rat na 2 miesiące – 100 PLN
- za wysłanie upomnienia za zwłokę w zapłacie raty – 20 PLN
- za wysłanie wezwania do zapłaty raty – 30 PLN
- za wysłanie przedsądowego wezwania do zapłaty – 50 PLN
- za wizytę indyktorów w związku z brakiem spłaty 2 rat – 100 PLN - (...)
- za telegram informujący o zadłużeniu przeterminowanym – 30 PLN
- za monit telefoniczny – 20 PLN -

(...)”.

W uzasadnieniu ww. wyroku Sąd odnosząc się do ww. postanowienia stwierdził, co następuje: „W odniesieniu do postanowienia zakwestionowanego w punkcie g) pozwu Sąd zgodził się ze stanowiskiem powoda, według którego opłaty nałożone na konsumenta w kwestionowanym postanowieniu są rażąco wygórowane. Zgodnie z art. 735 ust. 1 k.c. za wykonanie zlecenia zleceniobiorcy należy się wynagrodzenie, ponadto zleceniodawca zobowiązany jest zwrócić zleceniobiorcy wydatki, które ten poczynił w celu należytego wykonania zlecenia - art. 742 k.c. W przedmiotowej umowie wynagrodzenie pozwanego stanowi prowizja za zarządzanie długiem. Wysokość wprowadzonych do umowy dodatkowych opłat powinna zatem znajdować uzasadnienie w rzeczywistych nakładach jakie musi ponieść pozwany w związku z podjęciem przedmiotowych czynności. W ocenie Sądu wysokość ww. opłat ustalona została w oderwaniu od rzeczywistych nakładów pozwanego, znacznie je przewyższając. Takie postanowienie, jako sprzeczne z dobrymi obyczajami i rażąco naruszające interesy konsumenta uznać należało za niedozwolone postanowienie umowne, o którym mowa w art. 385 § 1 k.c.”.

W związku z powyższym Sąd oddalił roszczenie powoda w kwocie 123 zł z tytułu kosztów przygotowania i wysyłki monitu oraz wezwań.

Jak stanowi art. 481 § 1 i § 2 jeżeli dłużnik opóźnia się ze spełnieniem świadczenia pieniężnego, wierzyciel może żądać odsetek za czas opóźnienia, chociażby nie poniósł żadnej szkody i chociażby opóźnienie było następstwem okoliczności, za które dłużnik odpowiedzialności nie ponosi. Od dnia wytoczenia powództwa powód mógł domagać się odsetek od zaległości głównej jak i skapitalizowanych odsetek. Z uwagi na zmianę przepisu ustawy i zastąpienie odsetek ustawowych – odsetkami ustawowymi za opóźnienie – należało uwzględnić to sformułowanie w wyroku w oparciu o art. 316 k.p.c. nakazujący sądowi uwzględnienie stanu prawnego z chwili zamknięcia rozprawy.

O kosztach procesu Sąd orzekł na podstawie art. 100 k.p.c. bowiem strona powodowa wygrała proces jedynie w części tj. w 66 %. Koszty poniesione przez powoda to kwota 30 zł z tytułu opłaty od pozwu oraz koszt działania pełnomocnika w kwocie 600 zł + 17 zł. Ponieważ powodowi należał się zwrot poniesionych kosztów postępowania częściowo na jego rzecz podlegała zasądzeniu kwota 427 złotych.